

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема:

“Оценка на културата на безопасни условия на труд в здравния сектор”,

представен от **Исмаил Хаккъ Ходжаоглу** за присъждане на

образователно-научна степен “доктор” по научна специалност *Техника на*

безопасността на труда и противопожарна техника, докторант към

катедра “Строителство на сгради и съоръжения” на Архитектурен факултет

на ВСУ “Черноризец Храбър”

от проф. д-р инж. **Стефан Терзиев**

Предложеният дисертационен труд от докторанта **Исмаил Хаккъ Ходжаоглу** е в обем от 182 страници, като е разработен с въведение, 4 глави, заключение, 4 приложения с 41 фигури и 17 таблици. Докторантът е използвал 175 литературни източници, от които 134 на английски и 41 на турски език. След всяка глава са направени съответните изводи, като трудът е оформен на много добро ниво.

1. Кратки биографични данни

Исмаил Ходжаоглу е роден на 2.05.1966 г. в град Мачка, област Трабзон, Р Турция. Бакалавърската си степен (инженер по геология) завършва в Истанбулския университет през 1987 г, а магистърска степен със специалност ЗБУТ в Университет Йени Юзйъл през 2014 г. От 25.03.2015 г. е докторант на самостоятелна подготовка към към катедра “Строителство на сгради и съоръжения” на Архитектурен факултет на ВСУ “Черноризец Храбър”

2. Актуалност на разработваната тема

Актуалността на дисертационния труд се обосновава от необходимостта за повишаване безопасността на труда чрез оптимизиране методите и средствата за оценка на културата на безопасни условия на труд в здравните заведения.

Цел:

Целта на разработвания труд е изследване и анализиране културата на безопасни условия на труд в здравните заведения на базата на което да се разработи модел за оптимизиране на системата за управление и оценка на безопасните условия на труд на работещите в здравния сектор на Р Турция.

Задачите, чрез които се постига целта на този труд са следните:

- 1. Дефиниране и анализиране на понятието „култура на безопасни условия на труд“ като комплексна величина за оценка безопасността на работната среда;*
- 2. Анализиране безопасните условия на труд в здравния сектор, като се изведат основните характеристики и проблеми при тяхното осигуряване;*
- 3. Проучване, анализиране и систематизиране на трудовите злополуки в здравните заведения чрез дефиниране на основните им характеристики и извеждане на основните фактори за тяхното формиране*
- 4. Разработване на модел за оптимизиране на системата за управление и оценка на безопасните условия на труд на работещите в здравния сектор на базата на резултатите от анкетно проучване на работещи в сектора.*

Методика на изследване

При извършените изследвания основно са използвани преди всичко възможностите на метода на математическата статистика, тестовото и анкетно проучване, на сравнението, на взаимосвързаното изучаване на отделните елементи и на експертната оценка.

Обект на научното изследване е най-голямото здравно заведение за обучение и изследователска дейност в Р Турция, а именно „Болница за обучение и изследователска дейност Етрап Шишли“ към Съюза на обществените болници, намираща се в район Бейоглу, Истанбул.

Уводната част обхваща анализ на важността на здравния сектор и културата на безопасност на труда на работещите в него за развитието на страната.

Първа глава обхваща теоретичните основи на културата на безопасни условия на труд, като е анализирана същността на понятието, специфичните аспекти на неговата употреба и връзка с безопасните условия на труд, като се акцентира в голяма степен върху инженерно-техническите аспекти. Разгледани са елементите и характеристиките на културата на безопасни условия на труд като основни индикатори, чрез които тя може да бъде идентифицирана и оценена. Описани са 6 теоретични модела и са представени техните основни характеристики, като докторантът на тази база избира варианти за нуждите на своите изследвания, а именно прилагането на мултиметод и холистичен подход за изследване културата на безопасност. Докторантът напълно обосновано предлага да се разработят адекватни за здравния сектор инструменти за оценка на културата на безопасност, съответстващи на специфичните дейности и особености на целевите групи в организациите на неговата структура.

Втора глава е посветена на състоянието на безопасните условия на труд в здравния сектор на Р Турция, като са анализирани същността и ролята на безопасните условия на труд както от социална, така и от икономическа гледна точка. Представените статистически данни доказват сериозността на проблема, свързан с осигуряването на безопасни условия на труд на работното място и необходимостта от запазване здравето на работещите в здравния сектор на Р Турция. Сериозно внимание в главата е отделено на правната и нормативна основа на БУТ в европейското и националното законодателство на Р Турция, като е анализирана степента на прилагане и ефективността от изпълнение на нормативните изисквания. Направен е анализ на основните характеристики на условията на труд в различните видове здравни заведения, като са изведени и класифицирани видовете опасни и вредни производствени фактори, характерни за дейностите в здравния сектор. На тази база са представени особеностите и са дефинирани основните групи проблеми при осигуряване на безопасни условия на труд в този сектор, което дава възможност за тяхното по-нататъшно анализиране и оценка. Разгледани са проблемите, свързани със законовите разпоредби, образованието и разнообразието на здравните заведения в страната. В главата е направен извода, че в настоящия момент са налице редица проблеми при осигуряване на безопасни условия на труд в здравния сектор на страната, което не съответства на съвременните тенденции на развитие в тази област. Подчертано е, че чрез системен и научен подход е необходимо да се разглеждат всички аспекти на проблемите и се предложат ефикасни решения за отстраняването им.

Трета глава разглежда въпроса за трудовите злоупотреки и професионални заболявания в здравните заведения, като се изяснява тяхната същност и широкоспектърният им характер. Акцентирано е в по-голяма степен

на причините за трудовите злополуки в резултат на човешкия фактор, които в най-голяма степен се проявяват при извършване на медицинските дейности в здравните заведения. Възприета е категоризацията на факторите, формиращи трудовите злополуки в четири групи: психологични, социологични, физиологични и технически. Отделено е сериозно внимание на характеристиките на трудовите злополуки, като са изведени, систематизирани и анализирани тези от тях, предизвикани от най-важните и специфични рискови фактори в здравните заведения. Направеният анализ представлява и първи етап от оценка на риска, който представлява съществен елемент от системите за управление на безопасните условия на труд. Като резултат от извършения анализ е направен извода, че предвид специфичните особености на трудовата дейност на медицинските работници, изложени всекидневно на широк спектър от рискове, възникващи едновременно и факта, че секторът определено е високорисков, е необходимо прилагането на специален подход за повишаване безопасността в този сектор.

Четвърта глава представя резултатите от проведеното проучване за нивото на културата на безопасни условия на труд в най-голямото здравно заведение на Р Турция. Основен момент в тази глава е разработения и представен от докторанта „модел за оптимизиране на системата за управление и оценка на безопасните условия на труд в здравния сектор“, чрез който се цели оптимизиране процеса на прилагане на подходите за управление на безопасността чрез въвеждане на мерки за подобряване на БУТ както на работещите, така и на работното място. Използван е опита на добрите практики както в Р Турция, така и в чужбина. Докторантът е разработил и нова анкетна форма, създадена на базата на съвременните виждания за ефективни инструменти за оценка културата на безопасни условия на труд в здравните заведения. Разработен е и електронен вариант на

анкетата на базата на online платформата Google Forms за създаване на потребителски форми като приложения.

Авторът е разработил и „Алгоритъм за приложение на модела на системата за управление и оценка на безопасните условия на труд“, в който са решени функционалните връзки между основните елементи на модела. Докторантът също така предлага да се цифровизира и управлява целия процес на осигуряване безопасни условия на труд чрез „концептуален модел на софтуер за управление и оценка на безопасните условия на труд“.

Автореферат

Авторефератът отразява и обхваща основните части на дисертационния труд, отговаря на изискванията и дава възможност за илюстриране приносите на дисертационния труд.

3. Степен на познаване състоянието на проблема

Докторантът е запознат много задълбочено със състоянието на проблема както в Р Турция, така и в Европейския съюз.

4. Научни, научно-приложни и приложни приноси на дисертацията

Научно-приложни приноси:

Съгласен съм с предложените от докторанта приноси с научно-приложен и приложен характер като напълно ги приемам.

5. Преценка на публикациите по темата на дисертацията

Дисертационният труд е апробиран преди защитата в основните си части чрез четири научни доклада, всички в съавторство, на три международни научни конференции – две в България и една в Чехия, с което.

научната общност достатъчно добре е информирана за работата на докторанта.

6. Мнения, препоръки и забележки

Смятам, че дисертационният труд и авторефератът са разработени на високо ниво, професионално, с използване на най-нови технически средства, в нужния обем и необходимо качество.

Имам следната препоръка към автора:

- Резултатите от анкетното проучване, изводите, препоръките, алгоритъма и модела да бъдат представени на болничното заведение и послужат за по-нататъшно усъвършенстване дейността на най-голямото болнично заведение в Р Турция в областта на БУТ.

7. Заключение

Най-отговорно считам, че представения дисертационен труд и автореферата са разработени на необходимото ниво, с нужното качество и в достатъчен обем. На основание на всичко изложено и съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Р България – ЗРАСРБ (ДВ, бр. 38 от 21.05.2010 г., изм. ДВ, бр. 81 от 15.10.2010 г. и изм. ДВ, бр. 101 от 28.12.2010 г), Правилника към него и Инструкция 6 за академичния състав на ВСУ „Черноризец Храбър“ давам положителна оценка на дисертационния труд на **Исмаил Хаккъ Ходжаоглу** за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност *Техника на безопасността на труда и противопожарна техника*, поради което предлагам с пълна убеденост на уважаемите членове на научното жури да присъдят образователната и научна степен „доктор“ на **Исмаил Хаккъ Ходжаоглу**.

7.08.2017 г.

Варна

Рецензент:

проф. д-р инж. Стефан Терзиев